

Nr 72.

Ankom till riksdagens kansli den 31 maj 1918 kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående grunder för pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader m. m.

I en till riksdagen den 22 mars 1918 avlåten, till bankoutskottet hänvisad proposition, nr 233, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att godkänna följande allmänna grunder för pensionering från allmänna indragningsstaten av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt statens vattenfallsverks byggnadsavdelning, att tillämpas från och med år 1918:

1:o. För rätt att komma i åtnjutande av pension erfordras att hava varit anställd vid statens järnvägsbyggnader, statens vattenfallsverks byggnadsavdelning eller liknande statens arbetsföretag under minst 25 år och att hava uppnått 55 levnadsår.

2:o. Pensionsbeloppet bestäms efter antalet levnads- och tjänst-år att utgå enligt efterföljande tabell:

Levnadsår.	Tjänstår.	Pension.
55—59	25—29	450
	30 och däröver	500
60 och däröver	25—29	450
	30—34	500
	35—39	550
	40 och däröver	600

3:o. Därest i enlighet med angivna grunder pensionerad förman eller arbetare sedermera erhåller anställning mot avlöning av statsmedel, uppgående till ett beräknat årligt medelinkomstbelopp av 1,750 kronor för förman och yrkesarbetare samt 1,500 kronor för vanlig arbetare eller därutöver, skall pensionen, så länge denna anställning varar, upphöra att utgå. Vid sådan avlönings uppbärande i övrigt skall pensionen minskas, så att densamma jämte avlöningen icke uppgår till högre belopp än nämnda medelinkomst.

I avseende å den närmare utredningen tillåter utskottet sig att hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Såsom departementschefen erinrar, anhöll förliedet års riksdag, att Kungl. Maj:t måtte låta genom järnvägsstyrelsen utreda, i vad mån en höjning av pensioner åt förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader lämpligen kunde äga rum, med beaktande därvid, att beloppen bleve utmätta med hänsyn till vederbörandes större eller mindre antal levnads- och tjänstår, samt därefter till riksdagen inkomma med det förslag, som av utredningen föranleddes.

En sådan utredning har sedermera blivit av järnvägsstyrelsen verkställd, varefter statskontoret avgivit infordrat utlåtande i ärendet.

Departementschefen erinrar vidare i statsrådsprotokollet, hurusom riksdagen sedan längre tid tillbaka på Kungl. Maj:ts framställning årligen pläгат bevilja pensioner till förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader. I avseende å därvid tillämpade grunder framhålles, att efter en till 1906 års riksdag avlåten framställning riksdagen funnit skäligt fastslå, att pensioner skulle beviljas de förmän och arbetare, vilka uppnått minst 55 års ålder och räknade minst 24 tjänstår.

Beträffande pensionsbeloppen hänvisade riksdagen till 1901 års olycksfallslag och bestämdes pensionerna till 300 kronor, motsvarande den årliga livränta, som arbetsgivare enligt lagen vore skyldig att utgiva åt arbetare, med vilken jämväl förstodes arbetsförman, därest arbetaren genom olycksfall i arbetet för framtiden miste arbetsförmågan.

Även vid 1907 års riksdag framställdes förslag om pensionsbelopp å 300 kronor till åtskilliga förmän och arbetare i statens järnvägsbyggnader och föreslogs såsom villkor att, därest pensionstagare framdeles erhöles anställning mot avlöning av statsmedel, uppgående till det för envar beräknade årliga medelinkomstbelopp av resp. 1,200 kronor inom gruppen förmän och yrkesarbetare och 900 kronor inom gruppen vanliga arbetare eller därutöver, pensionen skulle, så länge anställningen varade,

upphöra att utgå samt att, vid sådan avlönings uppbärande i övrigt, pensionen skulle minskas, så att densamma jämte avlöningen icke uppgiuge till högre belopp än nämnda medelinkomst. Denna framställning bifölls av riksdagen.

Under flera av de följande åren beviljades därefter pensioner av ifrågasvarande slag i överensstämmelse med 1907 års riksdags beslut i ämnet.

I den framställning, som gjordes till 1917 års riksdag, voro såväl pensionsvillkor som pensionsbelopp desamma, endast en höjning från 900 kronor till 1,000 kronor ifrågasattes beträffande ovannämnda för vanliga arbetare beräknade årliga medelinkomstbelopp.

Inom riksdagen väcktes emellertid motion om höjning av pensionsbeloppet till 400 kronor i anledning av dyrtiden, och tillstyrkte bankoutskottet Kungl. Maj:ts framställning, varjämte i anledning av motionen föreslogs avlåtande till Kungl. Maj:t av den förut omförmälda skrivelsen. Efter gemensam votering beviljades det högre beloppet och godkändes utskottets hemställan i övrigt.

Det nu framlagda förslaget om pensionsförhöjning avser, såsom i statsrådsprotokollet framhålles, endast dem, som hädanefter kommer att pensioneras; och har järnvägsstyrelsen funnit föreliggande spörsmål böra bedömas i samband med frågan om höjning av livräntor enligt 1901 års lag. Denna järnvägsstyrelsens uppfattning delas av statskontoret.

Järnvägsstyrelsen har föreslagit ett pensioneringssystem med olika pensionsklasser, hänförande sig till vissa uppnådda levnads- och tjänstår. Då samma grunder, som tillämpats beträffande arbetarpersonalen vid statens järnvägsbyggnader även plägat följas vid beviljandet av pensioner åt förmän och arbetare vid statens vattenfallsverks byggnadsavdelning, omfattar förslaget jämväl frågan om nya grunder för pensionering av sistnämnda kategori av arbetare.

Det av järnvägsstyrelsen framlagda förslaget innebär som nämnt ett system med fyra pensionsklasser, som hänföra sig till vissa uppnådda levnads- och tjänstår. För erhållande av pension i lägsta klassen med 450 kronor erfordras, att vederbörande innehar minst 55 levnads- och 25 tjänstår, varjämte en ökad tjänstetid av 5 år skulle medföra rätt till pension i högre klass med 50 kronor högre pensionsbelopp än i den näst föregående. Maximibeloppet 600 kronor skulle alltså utfalla vid en ålder av minst 60 levnadsår och 40 tjänstår.

Statskontoret åter har ifrågasatt, att för åtnjutande av pension skulle erfordras minst 25 års tjänstetid och antingen 60 levnadsår eller att vederbörande efter uppnådda 55 levnadsår befunnes vara på grund

av försvagat hälsotillstånd eller nedsatta krafter mindre tjänlig till arbete vid statens järnvägsbyggnader. Pensionsbeloppet skulle bestämmas efter tjänstetidens längd och utgöra vid en tjänstetid av 25 år 450 kronor; för varje fullt tjänstår därutöver skulle pensionsbeloppet höjas med 10 kronor, dock att högsta pensionsbeloppet skulle utgöra 600 kronor. Beträffande beloppen har statskontoret följt järnvägsstyrelsens förslag, men ansett, att de nya grunderna icke borde vinna tillämpning, så länge krigstidstillägg anvisades att utgå till pensionärer.

I avseende å det av järnvägsstyrelsen föreslagna villkoret om nedläggning, eventuellt upphörande av pensionen vid framtida anställning mot avlöning av statsmedel, har statskontoret ifrågasatt, att anledning icke längre skulle finnas att bibehålla nämnda förbehåll.

Beträffande pensionsbeloppen har departementschefen erinrat, att kommitterade för arbetare vid statens järnvägsbyggnader hos honom gjort framställning om avsevärt högre pensionsbelopp, börjande med 600 kronor redan vid 20 tjänstår och 50 levnadsår och slutande med 1,000 kronor efter resp. 40 tjänstår och 60 levnadsår. Departementschefen har på anförda skäl funnit sig icke kunna biträda kommitterades förslag likasom icke heller statskontorets hemställan, att vid uppnådda 55 levnadsår för pensions erhållande därjämte skulle fordras att på grund av försvagat hälsotillstånd eller nedsatta krafter vara mindre tjänlig till arbete. De föreslagna beloppen syntes departementschefen stå i god överensstämmelse med de pensioner, som, enligt reglementet för statens järnvägars pensionskassa för pensionering av icke ordinarie personal, utginge till verkstadsarbetare. Departementschefen har vidare utgått ifrån, att krigstidstillägg också skulle tillgodokomma nu ifrågavarande pensionärer. Någon anledning att icke bibehålla det förut omförmälda villkoret om pensioners reducering anser departementschefen icke förefinnas; och hava de nya grunderna funnits böra tillämpas från och med innevarande år.

Utskottet kan för sin del inskränka sig till att i alla avseenden instämma med departementschefen och vill särskilt beträffande pensionsbeloppen understryka, att desamma utmätts så, att de överensstämma med de pensioner, som för närvarande utgå till de med här ifrågavarande personer nära jämförliga verkstadsarbetarna vid statens trafikerade järnvägar. Då utskottet alltså icke funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 233
angående grunder för pensionering av förmän och

arbetare vid statens järnvägsbyggnader m. m. må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 31 maj 1918.

På bankoutskottets vägnar:

ERNST HEDENSTIERNA.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:
av första kammaren: herrar *Hedenstierna, Hallin, Nilson* i Kristinehamn, *Wickman, Roos, Jönsson, Schyller* och *Hedenström* samt
av andra kammaren: herrar *Kristensson, Carlsson* i Herrljunga, *Berg* i Munkfors, *Borg, Bogren, Henrikson, Lovén* och *Kahlström*.
